

CZU:372.018.262

DOI: 10.36120/2587-3636.v19i1.7-12

FORMAREA CULTURII PRACTICILOR PARENTALE POZITIVE – COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A EDUCAȚIEI PENTRU FAMILIE ÎN CONTEXTUL PEDAGOGIEI POSTMODERNE

Larisa CUZNEȚOV, dr. hab., prof. univ.

<https://orcid.org/0000-0002-5183-6575>

catedra Științe ale Educației, UPS Ion Creangă din Chișinău

Rezumat. Studiul conține o mică incursiune esențializată în condițiile și specificul formării culturii practicilor parentale pozitive, abordată ca o componentă a educației pentru familie. Formarea culturii practicilor parentale pozitive a fost realizată prin intermediul parteneriatului școală – familie – comunitate. Autorul propune *Modelul pedagogic centrat pe educația de calitate a elevilor și părinților*; postulatele educației de calitate a elevilor și părinților; expune competențele parentale necesare formării culturii practicilor parentale pozitive; formulează unele strategii și modalități/forme de valorificare a parteneriatului educațional, axat pe educația de calitate a elevilor și părinților.

Concepte-cheie: abilități și competențe parentale, educație pentru familie, practici parentale pozitive, cultura practicilor parentale pozitive, pedagogia postmodernă.

FORMATION OF THE CULTURE OF POSITIVE PARENTING PRACTICES AS AN ESSENTIAL COMPONENT OF FAMILY EDUCATION IN THE CONTEXT OF POSTMODERN PEDAGOGY

Abstract. The study contains a small insight centered on the conditions and specifics of the formation of positive parenting culture, approached as a component of family education. The formation of the culture of positive parenting practices was achieved through the school-family-community partnership. The author proposes the *Pedagogical Model centered on the quality education of pupils and parents*; the postulates of quality education of pupils and parents; exposes parenting skills necessary to form a culture of positive parenting practices; some strategies and ways / ways of capitalizing on the educational partnership, focusing on the quality education of pupils and parents.

Key concepts: parental skills and competences, family education, positive parenting practices, culture of positive parenting practices, postmodern pedagogy.

Ideea formării parentale în științele educației și sociologia familiei nu este nouă. Ea poate fi observată într-un obiectiv generalizator, expus de M. Segalen în lucrarea sa fundamentală *Sociologia familiei* (2011), care marchează, în esență, începutul studierii acestui fenomen. Cercetătorul menționa că *secolul al XIX-lea este orientat spre a înțelege și a corecta familia* [5, p. 15]. Evident că studiul și corecția familiei necesită un ansamblu de acțiuni speciale de educație și consiliere parentală, chiar și activități de iluminare a membrilor acesteia, de promovare a culturii umane. Aceeași idee, dar într-o formulă mai detaliată, o aflăm la C. Narly, reprezentantul pedagogiei personalitare, care scria că *învățământul obligatoriu, vine să completeze lipsurile educației familiale. De aici o problemă nouă pentru politica școlară. Nu numai pentru virtuțile ei trecute și, în mare măsură încă prezente, familia are un cuvânt de spus în educație, ci și pentru faptul că este pe de o parte creatorul copilului, iar pe de alta – pentru că ea, mai mult decât oricine altul, e în măsură să cunoască și să apere punctul de vedere special al copilului*

[4, p. 485]. Cercetătorul conștientizează importanța familiei, dar și a instituției de învățământ în iluminarea acesteia, în educația copiilor și părinților. Astfel, ținând cont de condițiile actuale și necesitățile societății, problematica lumii contemporane, a familiei și particularitățile procesului educațional, dezvoltarea abilităților și competențelor parentale, formarea culturii practicilor parentale pozitive au devenit o componentă esențială a *educației pentru familie/EF*, pentru educația permanentă/învățarea pe parcursul vieții în pedagogia postmodernă autohtonă (EF inițiată și fundamentată în anii 1990 în Republica Moldova, abordată și realizată într-un mod sistemic, reflectată în circa 100 de publicații științifice de ale noastre).

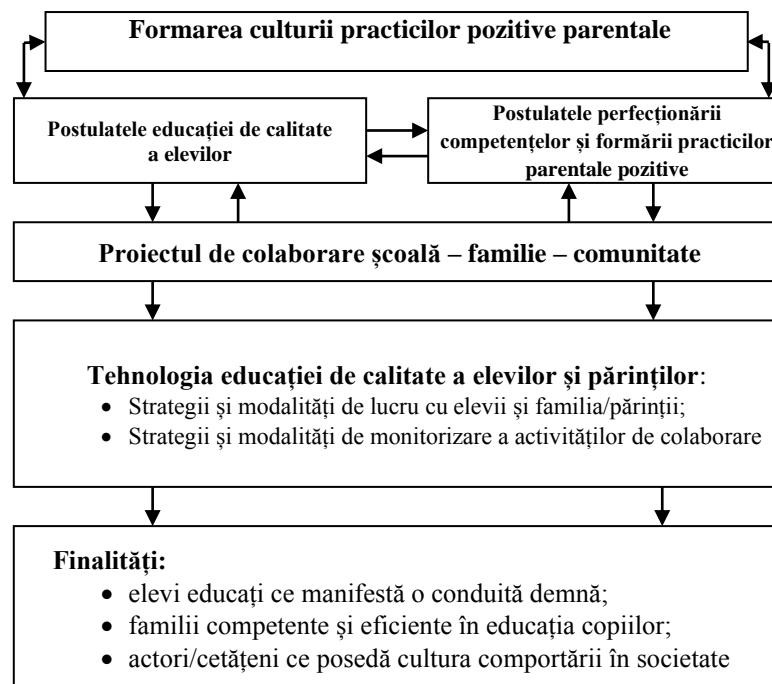
În acest sens, anticipând expunerea esențializată a formării culturii practicilor parentale pozitive, mai prezentăm o reflecție, idee călăuzitoare valoroasă a reputatului savant C. Narly, preluată din aceeași lucrare (Pedagogia generală), care sugerează că *cel mai cuminte lucru este să se păstreze familiei dreptul pe care în mod natural îl are școala, lucrând la educația părinților, așa încât statul să ajungă a avea în ei un bun sfătuitor și chiar o opoziție puternică, dar luminată* [Ibidem, p.486]. Cu siguranță că axarea politicilor și practicilor educaționale pe valorificarea colaborării și parteneriatului școală – familie – comunitate reprezintă strategia de bază în formarea culturii practicilor parentale pozitive.

Situația social-economică reală din Republica Moldova: sporirea emigrației populației, dezintegrarea familiilor, abandonul copiilor, creșterea procentului de familii care nu se lămuresc cu educația copiilor – a servit drept suport de orientare a practicilor educaționale, prevăzute în *Strategia Educația 2020* și *Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2020* (aprobată prin Hotărârea Guvernului RM nr.1106 din 03.10.2016), ceea ce va întări valorificarea PE privind educația de calitate a copiilor și părinților. Documentele nominalizate stabilesc obiectivele, sarcinile pe termen mediu în vederea promovării educației parentale și definesc direcțiile strategice privind formarea și dezvoltarea abilităților și competențelor, practicilor parentale.

După cum ne putem da seama, această situație a și creat un șir de condiții propice pentru perfecționarea adulților în ceea ce privește realizarea funcției de părinte și a servit drept suport metodologic pentru dezvoltarea parteneriatelor sociale cu caracter educativ școală – familie – comunitate, care au ca scop optimizarea educației copiilor prin intermediul dezvoltării-consolidării competențelor parentale și practicilor familiale pozitive.

În a doua jumătate a secolului XX, instituțiile de învățământ au început a familiariza activ familia cu privire la realizarea educației familiale (adunări de părinți cu o tematică anumită; întâlniri organizate de școală a părinților cu specialiști din variate domenii/medici, juriști etc.), iar în secolul al XXI-lea, un contur tot mai clar capătă *ideea de educație permanentă, care devine un principiu de acțiune ce proiectează transformarea*

calitativă a societății înseși într-o cetate educativă [1; p. 210]. Aspectul vizat asigură redimensionarea educației părinților prin intermediul tuturor resurselor sociale posibile, la nivel macro- și micro-structural (ministere de resort, instituții de învățământ, mass-media etc.). Concomitent cu aceasta, instituțiile de învățământ au acumulat o experiență bogată în domeniul dat. Astfel, au început a funcționa permanent și mult mai calitativ serviciile psihologice școlare, centrele de consiliere a familiei; lectoratele, atelierele de formare a parentalității pozitive, *Școlile pentru părinți*, care își desfășoară activitatea în cadrul colaborării, al parteneriatelor cu familia, școala și comunitatea. În continuare, propunem un **Model pedagogic centrat pe educația de calitate a elevilor și părinților** (Figura 1), care conține următoarele componente: proiectul de colaborare școală – familie – comunitate; postulatele educației de calitate a elevilor; postulatele perfecționării competențelor și formării practicilor parentale pozitive; tehnologia colaborării școală – familie – comunitate; strategii de lucru cu elevii și familia/părinții; strategii de monitorizare a activităților de colaborare și finalitățile propuse/elevi educați ce manifestă o conduită demnă; familii competente și eficiente în educația copiilor; actori/cetățeni ce posedă cultura comportării în societate.

Figura 1. Model pedagogic centrat pe educația de calitate a elevilor și părinților

Competențele parentale care pot fi consolidate în procesul colaborării școală – familie – comunitate sunt, în linii generale, următoarele: sistemul de *competențe la nivel de cunoaștere* cu privire la particularitățile de vârstă și de personalitate; de educație a copilului în cadrul familiei; sistemul de *competențe la nivel de aplicare și integrare* privind comunicarea și relaționarea copii – părinți, valorificarea strategiilor, formelor și metodelor de educație la diferite etape de vârstă [2; 3].

Există o mare varietate de strategii care includ unele *categorii* de activități, ce au ca scop formarea competențelor parentale. Acestea s-au dovedit a fi eficiente. De exemplu: *ateliere de lucru cu părinții*, în cadrul cărora părinții sunt familiarizați cu standardele de eficiență a învățării/ finalitățile învățământului, conținuturile, formele și metodele, strategiile aplicate, programul de activitate a școlii; *ședințele cu părinții* în cadrul cărora se pun în discuție diverse teme educative; *traininguri* organizate pentru părinți și agenții comunitari unde aceștia sunt participanți activi în realizarea unor sarcini concrete în cadrul PE; *consiliere psihopedagogică* care constă în acordarea suportului special în rezolvarea unor situații-problemă cu copiii lor; *orientare și informare despre servicii de sprijin periodic și/sau permanent* (anumite școli și trepte de școlaritate, colaborare și implicare în procesul instructiv-educativ, dar și în viața comunității locale); *mese rotunde*, la care părinții și învățătorii, alți actori comunitari fac schimb de opinii și experiență educațională; *conferințe științifico-practice* în cadrul cărora învățătorii, dar și părinții țin comunicări cu privire la educația copiilor în școală și în familie; *asistări la lecții*, unde părinții iau parte pasiv sau/și activ la realizarea actului educativ; *întâlniri semestriale cu toți părinții din clasă*, în cadrul cărora sunt discutate aspectele generale referitoare la politicile și strategiile educaționale ale școlii, curriculum, evaluare, organizarea unor evenimente speciale etc.; *buletinul informativ al școlii*, ediție lunară ce conține informații despre activitățile instituției; prezentarea unor evenimente; laude aduse unor copii exemplari și familii demne, anunțuri despre activitățile ce urmează a fi etc.; *Ziua ușilor deschise*, în cadrul cărora părinții și alți actori comunitari asistă la ore și la alte activități, completează chestionare de evaluare. De asemenea, au avut loc discuții cu administrația școlii, personalul didactic, psihologul școlar și alți specialiști invitați etc.; *Școala părinților*, care a organizat variate lectorate, cursuri cu caracter psihopedagogic pentru părinți; *activități pentru copii organizate în comun de către învățători, părinți și unii agenți comunitari*.

Un rol deosebit atât pentru colaborarea școală – familie și participarea la gestiunea școlii, cât și pentru educația părinților îl au *Asociațiile de părinți*, a căror finalitate este, în principiu, *protecția copilului prin educație*. Asociațiile de părinți se pot deosebi și după scopurile lor, așadar deosebim: *asociații-grup de susținere a școlii în probleme educaționale și grup de cooperare*, care consideră educația un proces comun în care părinții și învățătorii sunt parteneri ce decid împreună viitoarele programe; *asociație de părinți – grup de apărare a intereselor, copilului și familiei*. Cele mai frecvente obiective ale asociațiilor autohtone de părinți sunt: a) sensibilizarea părinților privind drepturile și îndatoririle lor, influența comportamentului lor asupra copilului; b) informarea părinților prin publicații, radio și televiziune privind problemele specifice; c) formarea părinților prin cursuri destinate acestora, consultații (la sediu, telefonic, prin publicații) pe probleme de interes pedagogic (medical, juridic, psihologic etc.); d) reprezentarea părinților (reprezentanții sunt obligați să apere interesele părinților și agenților comunitari, să

raporteze periodic acestora situația privind problemele analizate și dezbătute în consiliul de participare școlară).

Categoriile de activități care fac posibilă educația de calitate a părinților în realizarea unui parteneriat eficient și durabil între școlară, familie și comunitate au fost experimentate circa 10 ani [3].

În concluzie, menționăm că unele instituții de învățământ lucrează sistematic în direcția optimizării parteneriatului cu familia și comunitatea, altele, destul de numeroase, desfășoară o activitate de mimare episodică, doar pentru a menține ideea de colaborare cu acestea. În continuare, propunem:

Postulatele educației de calitate a elevilor în cadrul parteneriatului educațional:

- consolidarea tuturor eforturilor agenților educativi și centrarea acestora asupra cultivării familiei/personalității părinților și personalității elevului;
- valorificarea sistematică și sistemică/holistă a idealului și conținuturilor generale ale educației (morală, intelectuală, estetic, tehnologică și psihofizică);
- respectarea drepturilor omului, a copilului în îmbinare cu învățarea și exersarea obligațiilor (de elev, membru al familiei, al unui colectiv de muncă; cetățean etc.);
- crearea posibilităților de cunoaștere, exersare a virtuților umane și asigurarea unei autonomii a copilului în funcție de vârstă și situația concretă de viață;
- orientarea elevului spre a-și planifica și realiza perspectivele activității, vieții personale și vieții, inclusiv cele ale carierei școlare (scopuri, obiective, strategii);
- ghidarea elevului în realizarea carierei școlare cu accent pe orientarea profesională;
- implicarea permanentă a elevilor în variate activități cu caracter familial, școlar, comunitar, social/civic (de ajutorare a membrilor familiei, a colegilor de clasă, a persoanelor în etate, a celor cu nevoi speciale, acte de caritate etc.);
- aprobarea, încurajarea și formarea comportamentului pozitiv cu accent pe faptele demne ale elevilor;
- efectuarea unor analize, aprecieri ale conduitei active, creative și demne ale elevilor și partenerilor educaționali prin promovarea acestor experiențe la nivelul comunității.

Postulatele perfecționării competențelor și formării practicilor pozitive parentale în cadrul parteneriatului educațional:

- implicarea familiei într-un PE de calitate și menținerea unor relații de colaborare productive/eficiente;
- axarea pe implicarea ambilor părinți, a mamei și tatălui, în interacțiunile de colaborare școală – familie – comunitate, axate pe formarea culturii practicilor parentale;

- valorificarea tuturor aspectelor educației și formării culturii practicilor parentale pozitive în contextul PE (etic/moral, economic, intelectual, cultural, educativ, civic/social-util etc.);
- crearea și menținerea de către instituția de învățământ a unui mediu/anturaj interesant și valoros pentru părinți și copii, din punctul de vedere al necesității învățării pe parcursul vieții/educația permanentă;
- activitățile organizate/desfășurate de școală, destinate familiei, să fie concentrate asupra perfecționării competențelor de cunoaștere, receptare a informației, de prelucrare, transformare și valorificare a acesteia în educația familială;
- unirea eforturilor partenerilor educaționali în jurul soluționării problemelor esențiale de educație și formare armonioasă a personalității copilului;
- responsabilizarea părinților privind îngrijirea și educația de calitate a copiilor;
- stimularea părinților pentru succesele obținute în educația familială a copiilor;
- tematica educației familiale și perfecționarea competențelor parentale, formarea culturii practicilor parentale pozitive prin valorificarea diferitor pârgii de influențare.

În concluzie, cultivarea unor relații optime de parteneriat între școală – familie – comunitate cu scopul formării culturii practicilor parentale pozitive vine în sprijinul ideii de edificare a *cetății educative*, de explorare a educației permanente și constituie cheia succesului în educația pentru familie și integrarea socială a copilului.

Bibliografie

1. Cristea S. Fundamentele științelor educației. Teoria generală a educației. București-Chișinău: Litera Educațional, 2003.
2. Cuznețov L. Filosofia practică a familiei. Chișinău: CEP USM, 2013.
3. Cuznețov L. Parteneriatul și colaborarea școală – familie - comunitate. Educația de calitate a copiilor și părinților. Chișinău: Primex-com SRL, 2018.
4. Narly C. Pedagogie generală. București: EDP, 1996.
5. Segalen M. Sociologia familiei. Iași: Polirom, 2011.